

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Hotărârii Guvernului pentru modificarea unor hotărâri ale
Guvernului (îmbunătățirea condițiilor de remunerare și a procesului de
obținere a titlurilor științifico-didactice pentru cercetători)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul Hotărârii Guvernului pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (îmbunătățirea condițiilor de remunerare și a procesului de obținere a titlurilor științifico-didactice pentru cercetători) a fost elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul Hotărârii Guvernului pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (îmbunătățirea condițiilor de remunerare și a procesului de obținere a titlurilor științifico-didactice pentru cercetători) a fost elaborat în scopul executării prevederilor art.13 alin. (3) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 58-66, art. 131), cu modificările ulterioare, a art. 117 alin. (4), art. 139 lit. i) și art. 145 alin. (5) din Codul educației al Republicii Moldova nr.152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), cu modificările ulterioare.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
<p>Necesitatea inițierii elaborării proiectului a apărut pentru asigurarea continuității dintre politicile existente în domeniul învățământului superior și a celor din domeniul cercetării, în vigoare până la modificarea Codului pentru știință și inovare prin Legea 190/2017, în special ceea ce ține de obținerea titlurilor științifice și științifico-didactice și stimularea cercetătorilor, cât și pentru a îmbunătăți condițiile de remunerare a personalului științific și științifico-didactic din instituțiile de învățământ superior care realizează activități în proiecte cu finanțare externă pentru a elimina unele situații de inechitate și pentru a intensifica elaborarea de către cercetătorii din Republica Moldova a propunerilor de proiecte de cercetare anunțate de Comisia Europeană, în particular Programul „Orizont Europa”, precum și creșterea fondurilor atrase de instituțiile de învățământ superior Republica Moldova din diverse proiecte internaționale.</p> <p>În acest context, se impune de efectuat unele modificări în Hotărârile Guvernului nr. 864/2023, nr. 325/2019 și nr. 1234/2018.</p> <p>Punctul 46 din Hotărârea Guvernului nr. 864/2023 prevede limitarea sumei utilizate de organizația de drept public din domeniile cercetării și inovării din finanțarea instituțională pentru salarizarea personalului științific, astfel, în situația în care în urma desfășurării concursului de ocupare a funcțiilor științifice rămân posturi libere, este necesar să existe prevederi prin care aceste posturi să poată fi cumulate de persoanele care beneficiază de finanțare instituțională de bază, pe criterii de meritocrație, în urma unei evaluări efectuate de organizație în baza unor criterii aprobate la nivel instituțional și coordonate cu Ministerul Educației și Cercetării. Aceasta va permite inclusiv realizarea activităților planificate în programele instituționale de cercetare ale organizației.</p> <p>Conform prevederilor Regulamentului atestării cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare (Anexa nr. 3 la Codul cu privire la știință și inovare nr.259/2004), abrogat prin Legea nr. 190/2017, în Republica Moldova în perioada 2004-2018 se confereau:</p> <ul style="list-style-type: none">● 2 grade științifice: doctor și doctor habilitat;● 2 titluri științifice: conferențiar cercetător și profesor cercetător;

- 2 titluri științifico-didactice: conferențiar universitar și profesor universitar.

Titlul științifico-didactic/științific de conferențiar universitar/conferențiar cercetător se conferea (până la intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului nr. 325/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului de conferire a titlurilor științifico-didactice în învățământul superior) persoanelor care îndeplineau cumulativ următoarele condiții:

- 1) s-au aflat în funcția de conferențiar universitar/cercetător științific superior (sau în una superioară acesteia), ocupată prin concurs sau atestare (cu cel puțin 0,25 din norma didactică) de cel puțin 1 an;
- 2) dețineau gradul științific de doctor sau de doctor habilitat;
- 3) au publicat mai mult de 15/20 de lucrări științifice și metodice;
- 4) aveau o vechime în munca științifico-didactică/ științifică de cel puțin 5 ani;
- 5) au participat la procesul de instruire din instituțiile de învățământ superior/de pregătire a noi generații de cercetători științifici.

Reieșind din condițiile enumerate supra, constatăm că, pentru obținerea titlurilor de conferențiar universitar și de conferențiar cercetător, candidații trebuiau să însumeze același număr minim de rezultate științifice și metodice și să dețină aceleași grade științifice (de doctor sau de doctor habilitat), singurele deosebiri fiind cele care vizează tipul experienței profesionale (științifico-didactice în cazul conferențiarilor universitari și științifice în cazul conferențiarilor cercetători).

În perioada 2004-2018 au fost acordate titluri de conferențiar cercetător pentru 404 persoane. Aceste titluri au fost acordate pe o perioadă nedeterminată și, prin urmare, sunt valabile.

În conformitate cu prevederile Codului educației al Republicii Moldova, nr.152/2014, în prezent se conferă următoarele titluri:

- științifice: doctor și doctor habilitat;
- științifico-didactice: conferențiar universitar și profesor universitar.

Potrivit Regulamentului de conferire a titlurilor științifico-didactice în învățământul superior, aprobat prin HG 325/2019, pentru a obține titlul științifico-didactic de profesor universitar candidatul trebuie să realizeze următoarele condiții preliminare:

- 1) să dețină un titlu științific (doctor, doctor habilitat) și titlul științifico-didactic de conferențiar universitar;
- 2) să dispună de o experiență științifico-didactică în învățământul superior de minimum 10 ani;
- 3) să aibă un total de cel puțin 40 de lucrări științifice, didactice, de creație și realizări sportive, realizate după obținerea titlului de conferențiar universitar;
- 4) să participe în proiecte științifice/educaționale/artistice/mediatice/de transfer tehnologic, durata cărora este de cel puțin 1 an – minimum 2 naționale sau 1 internațional;
- 5) să pregătească 2 doctori în științe sau 1 doctor habilitat (cu titluri științifice confirmate) sau 5 discipoli cu titluri onorifice obținute și/sau laureați ai concursurilor internaționale (pentru domeniul Arte) sau 2 sportivi de performanță, premiați la Jocurile Olimpice sau la campionatele europene/mondiale (pentru domeniul Sport).

Astfel, fără a deține titlul de conferențiar universitar, conferențiarul cercetător nu are posibilitatea de a obține titlul de profesor universitar, chiar dacă întrunesc toate celelalte condiții. Modificările la Hotărârea Guvernului 325/2019 sunt necesare pentru acordarea unor drepturi egale deținătorilor de titlu de conferențiar cercetător (care nu se regăsește în Hotărârea Guvernului 325/2019) și de titlu de conferențiar universitar în ceea ce privește dreptul de a candida pentru titlul științifico-didactic de profesor universitar.

Modificarea Hotărârii Guvernului 1234/2018 urmărește majorarea normelor de plată pentru personalul instituțiilor de învățământ superior cu autonomie financiară pentru realizarea activităților în proiectele de cercetare, inovare și transfer tehnologic, obținute în bază de competiție, finanțate din surse externe sau interne, în special cercetătorii antrenați în proiectele de cercetare și inovare din cadrul Programului Uniunii Europene pentru cercetare și inovare „Orizont Europa”. Reieșind din considerentul că majoritatea proiectelor din cadrul Programului Uniunii Europene pentru cercetare și inovare „Orizont Europa” sunt câștigate de consorții alcătuite din mai multe organizații din diferite state, organizațiile din Republica Moldova, care participă în astfel de consorții, se află într-o poziție dezavantajată privind remunerarea personalului. Aceasta se întâmplă din cauza că regulile Uniunii Europene prevăd, în majoritatea cazurilor, că salarizarea în proiectele europene se face conform legislației naționale. Prin urmare, deși cercetătorii din Republica Moldova efectuează sarcini de complexitate egală cu colegii din alte țări, cercetătorii noștri sunt remunerați mai puțin în comparație cu aceștia din motivul tarifelor mici, prin urmare este necesar de majorat normele prevăzute în Hotărârea Guvernului 1234/2018, astfel încât salarizarea cercetătorilor să fie la nivelul salariului mediu al cercetătorilor la nivelul Uniunii Europene.

Totodată, pentru a putea aplica în cadrul proiectelor din cadrul Programului Uniunii Europene pentru cercetare și inovare „Orizont Europa” a normativelor de plată menționate, este necesar ca ele să fie utilizate și la nivel de țară, cel puțin pentru proiectele câștigate în bază de competiție, în cazul Republicii Moldova pentru apelurile de proiecte de cercetare, inovare și transfer tehnologic organizate de Agenția Națională de Cercetare și Inovare. Această modificare va impulsiona participarea cercetătorilor din Republica Moldova la concursurile de proiecte de cercetare, inovare și transfer tehnologic bilaterale/multilaterale/naționale organizate de Agenția Națională de Cercetare și Inovare.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul este inițiat pentru facilitarea integrării cercetătorilor în sistemul învățământului superior, prin facilitarea de obținere a titlurilor științifico-didactice de către cercetători, pentru a accelera procesul de integrare în spațiul european al cercetării, prin îmbunătățirea condițiilor de remunerare a personalului științific și științifico-didactic din instituțiile de învățământ superior care realizează activități în proiecte cu finanțare externă. Principalele prevederi ale proiectului sunt:

Metodologia de finanțare instituțională a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 864/2023, se completează cu punctul 47 cu următorul cuprins:

„47. Organizația de drept public din domeniile cercetării și inovării poate utiliza din finanțarea instituțională de bază pentru salarizarea personalului științific, în limita bugetului și a statelor de personal aprobate, sume mai mari decât cele prevăzute la pct. 46, doar în baza deciziei senatului/consiliului instituției și cu acordul prealabil al Ministerului Educației și Cercetării, cercetătorii beneficiari fiind selectați în baza unor criterii de meritocrație, aprobate de senatul/consiliul instituției și coordonate prealabil cu Ministerul Educației și Cercetării.”.

Aceasta va permite creșterea remunerației din finanțarea instituțională de bază pentru unii cercetători pe criterii de meritocrație, în baza unui proces de evaluare, în condițiile respectării bugetului alocat instituției și a statelor de personal aprobate.

Proiectul propune modificarea condițiilor preliminare prevăzute pentru obținerea titlului științifico-didactic de profesor universitar în tabelul 1 din Anexa la Regulamentul de conferire a titlurilor științifico-didactice în învățământul superior, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 325/2019, și anume:

a) în tabelul 1, rândul 1, coloana „Profesor universitar” se completează cu cuvintele „sau a titlului de conferențiar cercetător”;

b) în tabelul 1, rândul 3, coloana „Note”, cuvintele „conferențiar universitar” se substituie cu textul „conferențiar universitar și/sau conferențiar cercetător”;

c) în tabelul 1, rândul 4, coloana „Note”, cuvintele „Durata proiectelor” se substituie cu cuvintele „Durata participării în proiecte”.

Această prevedere va permite facilitarea obținerii de către conferențiarul cercetătorii a titlului științifico-didactic de profesor universitar și încadrarea acestora în procesul de predare.

Punctul 3 din proiect prevede majorarea normativelor de plată pentru personalul instituțiilor de învățământ superior cu autonomie financiară care realizează activități în proiecte de cercetare, inovare și transfer tehnologic, obținute în bază de competiție, finanțate din surse externe sau interne. Această prevedere va permite crearea unor condiții mai bune de remunerare a angajaților din învățământul superior și cercetare și creșterea fondurilor atrase de instituțiile de învățământ superior Republica Moldova din diverse proiecte internaționale.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Alte opțiuni nu au fost analizate.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Punerea în aplicare a actului normativ se va încadra în sursele financiare aprobate și alocate instituțiilor publice la autogestiuine și nu necesită cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat.

Sumele pentru finanțarea proiectelor de cercetare, inovare și transfer tehnologic, anunțate de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare în momentul lansării concursurilor de proiecte, sunt limitate și includ plățile destinate pentru remunerarea persoanelor din cadrul fiecărui proiect de cercetare, inovare și transfer tehnologic. Prin urmare, sumele care pot fi utilizate pentru remunerarea persoanelor implicate în realizarea proiectelor de cercetare sunt limitate nu doar de normativele expuse în Hotărârea Guvernului 1234/2018, dar și de suma disponibilă pentru cheltuieli de personal stipulate în cadrul unui buget limitat de implementare a proiectului.

Normativele de plată pentru realizarea activităților în proiectele de cercetare, inovare și transfer tehnologic, obținute în bază de competiție, finanțate din surse externe sau interne, de către personalul instituțiilor de învățământ superior cu autonomie financiară prevăd limita maximă (în lei/om/oră) de plată, nu și cea minimă.

Astfel, norma propusă nu va duce la majorarea volumului finanțării bugetare aferente proiectelor, deoarece nu este posibilă majorarea sumelor pentru proiectele care sunt în proces de implementare.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Proiectul nu prezintă riscuri de discriminare după criteriile de gen, apartenență etnică, etc.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Proiectul va facilita procesul de obținere a titlului de profesor universitar pentru conferențiarilor cercetători, fapt care va duce la implicarea mai multor cadre de înaltă calificare științifică în activitatea didactică din învățământul superior. Majorarea salarizării, prin plata cu ora, a personalului instituțiilor de învățământ superior cu autonomie financiară care realizează activități în proiecte de cercetare, inovare și transfer tehnologic, obținute în bază de competiție, finanțate din surse externe sau interne, din contul și în limitele mijloacelor prevăzute pentru retribuirea muncii stabilite în acordurile/contractele de finanțare în conformitate cu normativele stabilite, va influența sporirea atractivității carierei în domeniile cercetării și inovării.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În vederea respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe pagina web oficială a Ministerului Educației și Cercetării www.mec.gov.md , compartimentul Transparența decizională și pe platforma guvernamentală www.particip.md , a fost asigurată plasarea anunțului privind inițierea elaborării proiectului hotărârii Guvernului pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (îmbunătățirea condițiilor de remunerare și a procesului de obținere a titlurilor științifico-didactice pentru cercetători) (https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13107).
7. Concluziile expertizelor
Proiectul urmează a fi supus expertizării în cadrul procesului de avizare/expertizare. Informația referitoare la concluziile expertizelor va fi inclusă în sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor la prezentul proiect de hotărâre.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul nu necesită abrogarea unor acte normative.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Proiectul nu necesită măsuri pentru a fi implementat.

Ministru

Dan PERCIUN